

ПЛАНИНАРСКО-СМУЧАРСКИ САВЕЗ ВОЈВОДИНЕ

ПУТНИК

Бр. 20

Новембар 2000.

GODINA: III; Broj 20

ПУТНИК

**ИНФОРМАТИВНИ БИЛТЕН
ПЛАНИНАРСКОСМУЧАРСКОГ
САВЕЗА ВОЈВОДИНЕ**

**Масарикова 25
21000 Нови Сад**

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК**

Миливој Ердељан

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Милорад Обрадовић

УРЕДНИШТВО:

Боривоје Вељковић, Слободан
Лалић, Љубомир Попов, Милан
Јаковљевић, Феликс Кривошија,
Чедомир Векић

Tekstove možete dostavljati na
e-mail
omilorad @eunet. yu

SADRŽAJ

- 123... Ararat 2000.;
Lazar Popara
125... Kučka krajina ;
Aleksandar Damjanović
127... Na vrhu planine bogova;
Borivoje Veljković
130... Uspón na vršački i
vojvođanski vrh;
PSD Vršacka kula Vršac
131... Homoljske planine;
Beba Bugarski
132... Otvaranje Zanatlijskog
planinarskog puta
po Fruškoj gori;
Milivoj Erdeljan
133... Na najvišim vrhovima
Slovačke i Poljske;
Borivoje Veljković
136... Kanjon Trešnjice;
Sonja Štefen
136... Povodi - Šaru Kalman;
Valter Gačuf
137... Sedam vrhova;
Goran Popržen
139... A možda sam mogao;
Milivoj Erdeljan

ARARAT 2000.

Već nekoliko godina unazad, pokušavao sam da organizujem planinarsku ekspediciju sa usponom na Ararat u Turskoj. Na moju žalost, svi pokušaji su ostajali bez odgovora. Onda, kada sam odustao od Ararata, stigao je fax u kojem mi se omogućuje da učestvujem u međunarodnoj ekspediciji "USPON POBEDE ARARAT 2000." od 26.8. - 3.9.2000. god. u organizaciji Turske planinarske federacije. Za formiranje ekipe od 4 člana imao sam rok od 24 h. Posle kontakata telefonom ekipu smo činili: Popara Lazar (PSD "Železničar", Novi Sad), Sabo Tenki Karolj (PSD "Železničar", Novi Sad), Planić Iso (PSD "Zorka", Subotica) i Feliks Krivošija (PSD "Zorka", Subotica).

Ararat je planina na krajnjem severo-istoku Turske na granici sa Iranom, Nahičevanom i Armenijom. Sastoji se od dva vrha na turskoj teritoriji: Kučuk Agri Dag, 3896 m/nv i Biyuk Agri Dag, 5137 m/nv (Visoki Ararat). Ararat u prevodu znači "Planina bola" i uzdiže se iz Armenske visoravni. Vulkanskog je porekla i večno je prekriven kupom snega i leda, površine 10-13 km². Sa vrha se spušta desetak glečera dužine od 1 - 2,5 km. do visine od 3800 m/nv. Glavni krater je prekriven snegom i ledom, a između Malog i Velikog Ararata ima još pet manjih kratera. Po legendi iz Starog zaveta, prilikom

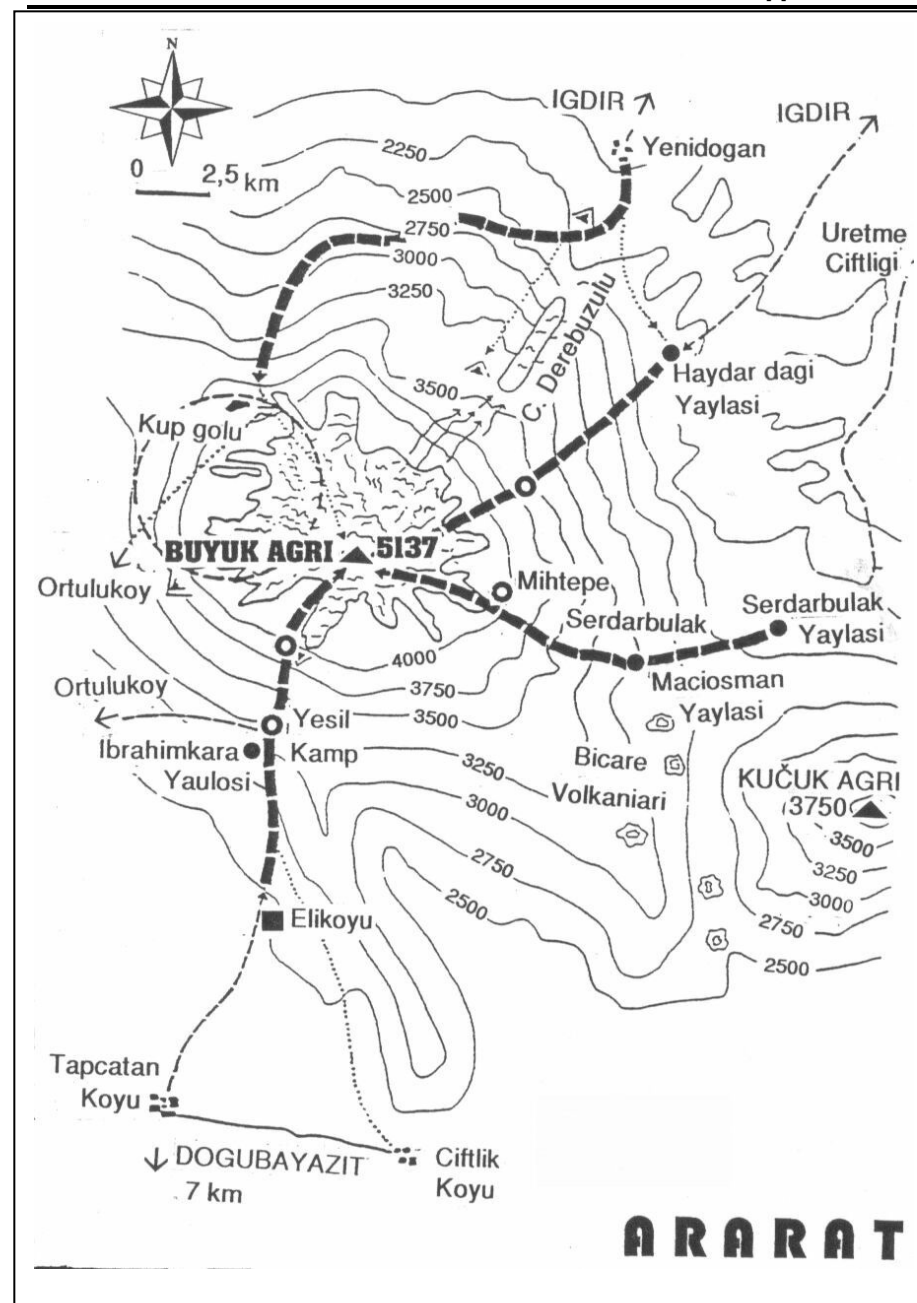
opšteg potopa, na Araratu se zaustavila Noeva barka. Do 1920. godine, granica sa tadašnjom Rusijom je išla preko vrha Velikog Ararata, a od tog doba, nalazi se unutar turske granice.

Prvo osvajanje Ararata, izvršeno je 1829. godine od strane Frederica Rarota iz Rusije. Ime Ararat je staro bar 3000. godina i nalazimo ga u Starom zavetu, a poslednji trag je u imenu države i naroda Urarta sa starog Orijenta, čiji je glavni grad bio na jezeru Van. Vrh se nazivao i Ataturk Tepeši

Prvo učešće u Međunarodnoj ekspediciji na Ararat je bilo od 15-28. februara 1988. god. Na zimskom usponu su učestvovali: Pele Zoltan iz Novog Sada i Rančić Saša iz Bora. Proteklih deset godina Ararat je za strance bio zatvorena planina i ove godine je načinjen prvi korak da se strancima Ararat približi. Po našem silasku, Ararat je ponovo zatvoren za strance iz političkih razloga.

Iz Novog Sada smo krenuli 22. avgusta vozom, da bi u Erzurum stigli u večernjim satima 26. avgusta. Ispred hotela "Orel" u Erzurumu, vijorile su se zastave zemalja učesnica. U ekspediciji je učestvovalo 10 zemalja Evrope.

27. avgusta lukcuznim autobusima smo nastavili put Dogubayazita na Iranskoj granici. Uz put smo obišli most iz 1695 godine, a u samom Dogubayazitu Ishak Pasha saray iz 17 veka. Smeštaj na nivou, hotel Grand "Deriya" u Dogubayazitu. Sutra dan, kamionima

smo krenuli put Ararata. Uz put nam se priključila vojsna pratnja od pet vozila. Vojska nas je pratila do 2800 m/nv. do prvih pastirskih šatora. Odavde smo laganim usponom nastavili do baznog logora Yesil na 3200 m/nv. Bilo nas je 107 učesnika.

29. avgusta nastavili smo uspon do I visinskog logora na 4200 m/nv. ("Snežnog kampa). 30. avgusta podeljeni u četiri ekipe krenuli smo na uspon u 5h. Karolj je zbog visinske bolesti ostao u logoru. Mi smo bili u I grupi koju je predvodio Alaatinom Karacom (predsednik Turske planinarske federacije). Pored nas su bili makedonci i slovinci, a ostatak naše grupe činili turci. Put nije težak, ali je zamoran zbog prolaza između većih i manjih blokova kamena. Na dva ključna teža mesta, bila su fiksirana užad. Duvao je izuzetno jak vetar. Voda u čituri se tokom uspona zaledila. Isu i Feliksa sam sreo na početku glečera, vraćali su se sa vrha, a sam sam za 50-tak minuta izašao na vrh (11,20h). Veoma kratko sam se zadržao na vrhu, zbog hladnoće i vetra. Nevreme je dolazilo. Sišli smo do baznog logora. 31. avgusta smo se nakon zajedničkog slikanja spustili do vozila. Spust je bio težak za mene, jer su mi stopala bila puno željeva, a prsti nabijeni. Pet sati posle spusta u Dogubayazit, počela je jaka kiša. Posle večere, organizovana je podela priznanja. i sertifikata za uspon na vrh.

1.9. vratili smo se u Erzurum, a 2.9. ispratio nas je lično predsednik Turske planinarske federacije Karaca. Vozom smo putovali do Istambula i dalje za Jugoslaviju, gde smo stigli 6. septembra.

Troškove boravka u Turskoj

od Erzuruma, uspon i sve do Erzuruma, snosila Turska planinarska federacija.

Lazar Popara

KUČKA KRAJINA

Kučka krajina je malo poznata ne samo običnim ljudima, već i planinarima. Gde se ustvari nalazi ovaj, malo poznati predeo?

Strešen je između Komova, albanske granice i kanjona Male Rijeke. Pruža se u dužini oko 40 km, a širok je 10-tak kilometara. Interesantan je iz više razloga. Jedan je taj što predstavlja razvođe Jadranskog i Crnomorskog sliva. Izvorišta reke Tare u Veruši koja odlazi u Crno more, od izvorišta Brskuta, sastavnice Male Rijeke koja odlazi u Jadran, udaljeni su vazdušnom linijom manje od 1 km, a dele ih samo krečnjački zupci Solomuna, Zveketuše i Đebeza.

Druga zanimljivost su jezera Bukumirsko, Rikavačko, Treskavac i Bezimeno jezero ispod vrha Torač. Nalaze se na visinama od 1300 do 1900 mn/v! Ni dimenzije im nisu zanemarljive. Rikavačko jezero, na primer, koje se nalazi na samo 300 metara od granice od Albanije, dugačko je oko 300, a široko oko 150 metara!

Treća zanimljivost su mnogobrojni planinski vrhovi. Nabrojaćemo samo neke: Maglič 2141 (ne brkati sa Magličem iznad Sutjeske), Vila 2098 m, Koštica 2037 m, Žijevo 2134 m, Surdup 2182 m,

Treskavac 2024 m, i bezbroj bezimenih vrhova visokih oko 2000 metara.

Ne mogu se kao zanimljivost treba istaći kanjon Male Rijeke - nezaobilaznu lepotu ovog kraja (preko Male Rijeke) je poznati, verovatno najatraktivniji most na pruži Beograd - Bar). Ceo ovaj, skoro nepoznati kraj, nudi toliko lepota, toliko nasvakidašnjih doživljaja, da planinar, došavši u ovaj kraj, ne zna gde pre da krene.

Nas pet planinara (trojica iz Novog Sada, jedan iz Sombora i jedan iz Bačke Palanke) bili smo gosti u domaćinskoj kući Vuka Sekulovića u selu Brskut, do koga se iz Podgorice stiže asfaltnim putem preko Bioča, Pele-brijega i Jablana. Malo, raštrkano selo smešteno je sa obe strane rečice Brskut pruža se u dužinu od 8 km! I još jedna zanimljivost - najniže kuće nalaze se na 800 mnv, a najviše, čak na 1400 mnv!

Od svega najbrojanog, odlučismo da prvog dana obidemo Bukumirsko i Rikavičko jezero. Put nas od kuće Sekulovića u početku vodi šumovitom dolinom reke Brskut, koja se postepeno sužava. Sa leve, južne strane Planinica sa vrhom od 1586 m, oskudno obrasla kržljavom šumom, sprženoj na namilosrdnom avgustovskom suncu. Sa desne strane vertikalne litice Zagona sa najvišim vrhom od 1859 m. Ispred nas takođe vertikalne, na izgled nepremostive stene Solomuna i Zveketuše, ali put nas blagim serpentinama izvodi na prevoj na visini od 1200 m, odakle

nastavljamo putem koji se pruža prema jugu, dolinom neobičnog naziva - Ubogi do.

Posle 2,5 sata pešačenja stižemo do Bukumirskog jezera. Ovalnog oblika, prečnika oko 100 metara, sa jedne strane je plitko, barno, dok se na severnoj strani, srme litice i sipar naglo obrušavaju u dubinu jezera. Za Bukumirsko jezero vezane su dve zanimljivosti. Tritona - pola ribu, pola guštera, nažalost nismo videli, i druga zanimljivost je legenda vezana za kraj oko jezera, gde je nekada živelo jedno od najstarijih plemena - Bukumiri, dobri ljudi koji su se, po predanju, zbog nekih razmirica međusobno istreбили. Jedni tragovi ovog plemena su stećci, kameni stubovi visoki oko 2 metra u Surdupu i Momnjevu, navodno, nadgrobni spomenici izginulih Bukumirima. Legenda kaže da se samo nekoliko Bukumira spasla istrebljenja i da su to današnje porodice Grubač.

Strmim serpentinama izlazimo na prevoj iznad jezera. Ispred nas, na istoku, je dolina Veruša, iza nas je, na zapadu, je Bukumirsko jezero a prevoj je razvođe Jadranskog i Crnomorskog sliva. Širokim kolskim putem kojim idu i automobili nastavljamo putem prema jugu. Odjednom nestaje dolina Veruša, a iznad nas, sa leve strane, sada se pruža plečati, travnati Maglič. Sa desne strane, surov, kamenit pajzaž. Konačno se iza kamenih gromada pojavljuju travnate zaravni i prvi katuni. Stižemo i do prevoja Širokar na visini od 1765 m. Naš

današnji cilj, Rikavačko jezero je blizu, još samo četrdesetak minuta, ali do jezera treba i izgubiti oko 450 metara visinske razlike.

Sav naš trud je nagrađen izlaskom na jezero. Na travnatoj zaravni iznad jezera razbacani letnji stanovi - katuni, pored jezera planduje krdo goveda a voda jezera je modra i duboka. Razgovaramo sa ljudima koji ovde borave celo leto, kupamo se u hladnoj jezerskoj vodi a samo par stotina metara od nas, grebenom, pruža se granica sa Albanijom. Doživljaj je vredeo truda, ali čeka nas i povratak. Istim putem, osim uspona sa Rikavačkog jezera na Širokar, sada uglavnom nizbrdo, vraćamo se u Brskut u večernjim satima, gotovo 40 kilometara pešačenja.

Sutradan, pored seoske crkve i groblja skrećemo na jug, prema Treskavcu (2024 m). Put nas strmo, uzbrdo vodi kroz zaseok Zaugao. Oko dva sata nam je trebalo da izađemo na stari kučki put za Podgoricu, kolski put na 1500 m/nv, kojim se i danas može automobilom stići od Podgorice do udaljenih katuna na Bukumirskom jezeru, Veruši i Širokaru. Odavde se može dalje ići preko katuna Guzovalja na jezero Treskavac, pravo malo gorsko oko, na skoro 1900 m/nv i dalje od jezera, na severozapad, izlazi se na vrh Treskavca za pola sata. Nepoznajući dobro teren, biramo težu varijantu i sa puta krećemo strmo uzbrdo travnatom severnom stranom, prvo do prvog nižeg vrha, sa kog nam se ukazuju u nizu još tri vrha od kojih

je najistočniji je i najviši. Uspón i povratak do sela trajali su oko 6 časova. Obilaskom Bukumirskog i Rikavičkog jezera i osvajanjem Treskavca (2024 m) tek smo osetili čari Kučke krajine koja najvećim delom pripada masivu Prokletija.

Iste večeri pozdravljamo se sa našim ljubaznim domaćinima i napuštamo Brskut. Noćimo u Bioče, a sutradan, odlazimo jutarnjim vozom od Podgorice do Bara da zadovoljimo i naše stare navike da se za vreme godišnjeg odmora kupamo u moru.

Noćni voz još jednom prelazi iznad vitkih stubova mosta preko kanjona Male Rijeke. Za nama ostaje živopisna, gotovo čudesna Kučka krajina a Žijovo, Surdup, Maglič i drugi vrhovi čekaju naš sledeći dolazak.

Aleksandar Damjanović

NA VRHU PLANINE BOGOVA

More Egejsko, Nei Pori. Planina Olimp, u podnožju olimpska rivijera. Grčka mitologija, Vizantija, pravoslavlje i manastiri Meteora. Istorija, kultura sport i rekreacija.

Planinari iz Novog Sada, Zrenjanina, Sombora i Požarevca uživali su u čarima Grčke od 17. do 27. Septembra 2000.godine. Planinarsko smučarsko društvo "Poštar" i "Elnos tours" iz Novog Sada povelili su 30 planinara da kroz ponuđeni program dožive Grčku u njenim kontrastima, mora i planine,

mitologije i realnosti koja svedoči o događajima kroz vekove. Iz ugla vodiča doživljaj je izgledao ovako.

Vreme sunčano. More mirno, blago ustalasano. Prvih osam dana u Nei Poriu kao poručeni za boravak na dugačkoj i širokoj peščanoj plaži i celodnevno plivanje. Odmor i relaksacija. Odbojka u plicaku.

Na samo 5 km od mesta našeg boravka tvrđava Platamon. Večernja šetnja je pored plivanja, blaga priprema za uspon na Olimp.

Dan pred uspon put nas vodi ka Meteorima. Stene u vazduhu. Manastiri na vrhovima stena. Ukupno šest od 25 koliko ih je bilo kroz vekove nastajanja i stradanja: Metamorfozis, Varlam, Sv.Troica, Sv. Stefan, Rusanu i Sv. Nikola Anapafas. Na desnoj obali reku Pinios nadvisuju gorostasne stene formirane pre oko 60 miliona godina. Najstariji i najveći manastir Veliki Meteor nalazi se na najvišoj steni (613 m/nv), uzdiže se 475 m iznad obale reke Pinios. U podnožju "Meteorskih" gromada koje deluju zastrašujuće iz žablje perspektive nalaze se dva živopisna turistička gradića Kastraki i Kalambaka.

Nadahnuti duhovnom moći Vizantije i pravoslavlja upoznajemo se sa činjenicom da je brat cara Dušana, kaluđer Josif bio ktitor manastira Metamorfozis - Veliki Meteor i boravio u njemu 1387/88.

Povratak u mesto boravka na kratko je prekinut u kanjonu Tempa, gde se južne padine Olimpa spuštaju do leve obale reke Pinios.

Tu je kapela svete Petke i njene mošti koje treba celivati uz molitvu i veru za pomoć slepima i slabovidima. U neposrednoj blizini kapele je u dubini podzemnog tunela izvor čudotvorne vode.

Noć pred uspon na Olimp prolazi u pripremama i mirnom snu. Osvanuo je 24. Septembar. Tmuran dan. Na Olimpu iznad Zevsovog trona zaseo kišni oblak. Sunce se jedva probija kroz magleno more koje su oblaci formirali na oko 1500 metara nad Egejskim morem.

Grupa od 25 planinara kreće ka planini bogova, olimpskih.

Autobus stiže posle dvočasovne vožnje na parking Prionia (1100 m/nv). Pred grupom je staza dugačka oko 7 km strma do Doma na 2100 m/nv. Na startu je izvor pitke vode. Kolona se formira. Vodič ukratko informiše prisutne da se u proseku 300 metara visinske raličke prepešači laganim hodom za jedan sat. Tada je predviđena i pauza za odmor i osveženje. Tako je i bilo. Za oko 3 sata hoda stigli smo do Doma "A". Uspón je za jedan deo učesnika bio naporan. Prvi put su na ovako velikoj i visokoj planini. Vidik je dosegao do visokih grebena uz padine obrasle listopadnom i zimzelenom šumom. Jesenje boje lišća i borovih iglica činile su kolorit poput šara na prekrasnom ćilimu. Pored staze šumsko rastinje. Uočavamo tablu sa natpisom da je biljka sa crnim bobicama na stabljici otrovna. To je Velebilje ili Crna bunika - Buna.

U Domu kamin. Vatra i

topao dom. Nema vode. Uz malo muke snalazimo se oko smeštaja i pripreme za počinak. Higijena u šumi i oko Doma. Više krevetne sobe, skupni ležajevi. Svi smo se smestili u dve sobe. U 22,00 časova se gasi svetlo. Povečanje. San ne ide na oči. Uzbuđenje pres uspon na vrhove Olimpa je vidno. Posle šaljive uspavanke kroz viceve, dosetke i priče o usponu, svi tonu u san. Noćne šetnje pojedinih koji se bude uznemiravaju i ostale. Svetlo se pali u 7,00 časova, 25. Septembra. Tri devojke ostaju u Domu. Jutro je maglovito. Kišni oblak je još uvek na vrhu. U prvom času hoda sune dobija bitku sa oblacima. Na raskrsnici smo staza koje vode, levo ka Skali i Skoliu i desno ka Mitikasu. Visina oko 2500 m/nv. Olgica i Sima po svom planu kreću na osvajanje Skale (2866 m/nv) i Skolia (2911 m/nv) ostali kreću sa mnom na Mitikas (2917 m/nv) najviši vrh Olimpa. Hrabra odluka. Većina prvi put prelazi visinu 2000 metara nad morem. Posle tridesetak minuta relaksirajućeg hoda, stazom kao po izohipsi, stižemo do kuloara. Na visini smo oko 2700 m. Još malo pa smo na vrhu. Sad više nije ravno. Sad je vertikalno. "Samo oprez, volja i želja da dosegnete vrh uz obavezne tri dodirne tačke sa stenom u svakom trenutku, dovešće nas do cilja", bile su ohrabrujuće reči vodiča. "Najslabiji napred". Spremniji su zamoljeni za puno strpljenja. Hladno je. Par njih ima rukavice na rukama. Prsti se koče - smrjavaju u dodiru sa stenom U oblaku smo. Kao da

stojimo jedan drugom na glavi. Penjemo se "četvoronoške". Na vrhu smo. Mitikas (2917 m/nv) najviši vrh Grčke. Grlimo se. Čestitamo jedni drugima. Osmeh i suze radosnice na licima. Krštenje. Kaiš, umesto alpinističkog užeta, tri puta po turu, za još puno vrhova viših od ovog. Upisujemo se u knjigu, koja u metalnoj kutiji na vrhu čuva imena svih koji osvoje tron Grčke.

Uskraćeni smo za vidik na Pieriju, olimpsku rivijeru, Solun i Halkidiki, poluostrvo preko solanskog zaliva na istok. Potpun planinarski doživljaj odložen je za drugi put. Sportski uspeh je potpun. Osvojen je vrh. Konačno zadovoljstvo uslediće kada se bezbedni vratimo u podnožje. Posle jednog sata provedenog na vrhu uživajući u vidiku na susedne vrhove, koje su mestimično zaklanjali oblaci, krenuli smo ka Skali. Bila je to odluka koju su svi pozdravili jer nećemo istim putem nazad. Hrabro. Kiša počinje da promiče. "Cigančići" zveče o stene. Klizamo se niz stene. Milanu je torbica skliznula sa ramena i otkotrljala se u provaliju. Navlačimo kabanice i jakne sa kapuljačom. Oprezniji smo nego opri usponu. Kiša sve jače pada. Kolona se razvlači. Iskusi planinari pomažu novima da lakše savladaju strmu stenu i strah. Na Skali smo. Više nema stena ostala je samo još strma padina do Doma "A".

Prokisli smo do gole kože, posle dva sata silazjenja do Doma.

Kamin, vatra, topla soba i sušenje veša. Ko ima oblaci suvu

garderobu, ostali delimično prosušenu. Silazak ka parkingu se nastavlja posle kraće pauze. Kiša više ne pada. Noge već bole. Plikovi, žuljevi, upala mišića. Pojedini teško hodaju. Posle dva i po sata svi su kod autobusa. Nada i Rade su nas dočekali sa hlebom solju i rakijom "Ouzo". Usledile su čestitke. Zahvalio sam se svima što su pazili na sebe i poštovali preporuke jer smo samo zajednički mogli do uspeha.

Osvojeni vrhovi su iza nas. Od uspomena i strme stene još neko vreme su se ježili. Svi smo bili srećni. Moje zadovoljstvo je veće jer sam još jednom na vrh Olimpa izveo planinare koji su više želeli i hteli nego što su u napred znali koliko mogu. Hvala im u ime planinarenja. Želim da traju u ovoj atraktivnoj rekreativnoj planinarskoj disciplini, visokogorskom planinarenju.

Povratak. Solun. Zejtlik, srpsko vojničko groblje ratnicima iz I svetskog rata. Vrhunac emocija. Obilazak užeg centra sa posetom vizantijskim bazilikama, crkvi svetog Dimitrija-zaštitniku Soluna, Crkvi kružnog oblika ROTONDI, Galerijusovom slavlolu-Trijumfalnoj kapiji, iskopinama koje arheolozi uobličavaju iz rimskog doba-tržnica, Beloj kuli - simbolu Soluna na keju i spomeniku Aleksandru Velikom, da bi u povratku ka autobusu obišli i crkvu Svete Sofije. Uz kratke informacije o monumentalnim građevinama, sa puno lepih utisaka, bezbrižni nastavili smo put kući.

Oblak je ostao na vrhovima

Olimpa. Sunce nas je ispratilo iz Soluna. Noćna vožnja kroz Makedoniju BJR. U praskozorje trinaestog dana obreli smo se u Novom Sadu.

Srdačan pozdrav. Stisak ruke i želja da se vidimo na sličnim susretima, naravno u planini.

Borivoje Veljković

USPON NA VRŠAČKI I VOJVOĐANSKI VRH

U organizaciji PSD Vršacka kula organizovan je još jedan uspon na najviši vrh Vojvodine - Gudurički vrh (641 m). Vetar koji je veoma snažno duvao nije mogao da slomi volju i duh planinara iz cele Srbije i Vojvodine da osvoje ono što mogu samo najhrabriji, najuporniji i najizdržljiviji, a to je vrh zelene oaze naših i vaših banatskih planina. Kao u svemu, pokretač svega je mladost ove zemlje, naše Vojvodine, naše Srbije i posebna pohvala našim dragim gostima, našim dragim prijateljima i prvoj beogradskoj gimnaziji koja je nesebično dala svoju mladost, a oni svoj entuzijazam, svoj smeh, razdraganost, svoju snagu, izdržljivost, upornost i nesebično zalaganje da se postigne cilj, a to je ponovo osvojiti vrh, biti na vrhu i deliti drugarstvo, smeh i poneku ljubav. Mokrih čela i mokrih majica, ali zadovoljstvo u srcu i poneki umor koji se rapline pred lepotom divljih Karpata, burnih vetrova, zaboravljenih vremena i želja za

ponovnim susretima u srcu netaknute predivne vršačke prirode, Vršačkih planina. Stodeset mladih srca kucalo je kao jedno. Umorni, ali srećni. Zar ni malo ne želite da i vi budete sa njima? Pridružite nam se u sledećem pohodu jer iz njihovih reči možemo zaključiti da je pohod bio ne samo dobro organizovan već i odlično izveden maršutom od Planinarskog doma na Širokom bilu preko Lisičje glave, Guduričkog vrha, tišine manastirskog zdanja manastira Mesića do povratka u Planinarski dom po izuzetno dobro obeleženim stazama za sve putnike namernike. A u Planinarskom domu, to je već priča za sebe. Veselo društvo, ukusna, kvalitetna i nadasve potrebna veera za sve umorne, ali razdragne, vesele i ponosne planinare učesnike pohoda (još jedan razlog da budete sa nama u sledećem pohodu) učinili su da ovo druženje potraje do zore.

Sva planinarska društva (PSD "Pobeda", Beograd; PSD "Kopaonik", Beograd; I Gimnazija, Beograd; PSD "Železničar", Vršac; OŠ "Vuk Karadžić", Vršac; ŽPSD "Jelenak", Pančevo; PSD "Železničar", Pančevo; PSD "Zorka", Subotica; PSD "Vukan", Požarevac; PSD "Zanatlija", Novi Sad; PSD "Naftas", Podružnica NIS Južni Banat iz Kikinde;

PSD Vršačka kula, Vršac

HOMOLJSKE PLANINE

U petak 29.09.2000.godine

smo iz Zrenjanina stigli u Izviđački dom "Ždrelo", 25 km od Petrovca na Mlavi, u selu Ždrelo. Sam homoljski kraj je poznat po najvećem broju gastarbajtera u Jugoslaviji. Zahvaljujući tome, kuće su predivne, dvorište uređeno, bez starih kuća. (Najpoznatije selo Šetole).

U subotu smo krenuli u Manastir "Gornjak". Išli smo autobusom kroz kanjon Mlave. Oko sredine puta nalaze se ostaci grada (u steni) cara Lazara. Manastir "Gornjak" je podignut 1379. godine. Podigao ga je knez Lazar i poklonio prepodobnom Gligoriju Sinajskom čiji se sarkofag sa kostima nalazi u manastiru. Manastir je posvećen vavedenju presvete Bogorodice. Do XVIII veka manastir se zvao "Ždrelo". 1788. spaljuju ga Turci. Mit ili istina uglavnom kod manastira Mlave ne huli, odnosno, tišina je. Kažu da je na jednoj obali Mlave šetao knez Lazar a na drugoj presveti Gligorije. Knez Lazar je nešto upitao Gligoriju, a kako ga ovaj nije čuo rekao je: "Ćuti Mlavo da razgovaram sa knezom" i Mlava je utihnula. Đura Jakšić, je svoje pesme "Put na Gornjak" i "Noć na Gornjaku" pisao u ovom manastiru.

Najviši vrh Homoljskih planina je Sumorovac (940 m n/v). Pokriven je gustom šumom. Nismo se penjali na njega zbog nedostatka vremena, jer smo hteli da obiđemo pećinu i druga mesta. Jedna manja grupa je otišla u kraću šetnju ispod vrha "Vukana" a druga je otišla na vrh "Vukan". Legenda o Vukani kaže da je ona bila najveća ljubav Đurđa

Brankovića. Ona mu je svako veče dolazila preko mosta od platna. Kada je to saznala Jerina Prokleta, izvlačila je nit po nit konca, dok Vukana nije pala u Mlavu. Na mestu gde je pala u reku, kažu da se i danas čuje uzdah. Do vrha "Vukana" ima 20 km u oba pravca.

U dom je prva (slabija grupa u kojoj je bilo oko 16 planinara) stigla oko 14,30 časova a druga oko 17,30 časova. Ja sam lično učestvovala tj. pomagala domaćinima oko pripreme iznenađujuće večere za goste.

U nedelju smo krenuli u pećinu "Ceremošnja". Pošli smo iz doma u 8,30 preko sela Kulaja, dolinom Plavevačkog potoka. Reka Ceremošnja 24 sata putuje kroz pećinu od izviranja do uviranja. Pećina je duga 773 m, a površina joj je 4574 km². Speolozi iz Valjeva i planinari iz PD "Železničar" istraživali su je i uredili od 1978. Do 1980. godine kada je otvorena.

U pećini postoje figure "Lepa Vljajna", Hristovo raspeće i dr.

Nazad smo išli preko Kuleva duž reke Pek. U Zrenjanin smo stigli u 19,00 časova, gde je jedna grupa novosadana uspela da ode za Novi Sad a druga grupa je morala zbog gužve da sačeka sledeći autobus u 20,00 časova. Druženje je bilo predivno i nezaboravno nadam se za sve učesnike, tj. za domaćine iz PD "Vukan" iz Požarevca, domaćine akcije ŽPSD "Železničar" iz Zrenjanina i nas "Naftase" iz Novog Sada a to su: B.Bugarski, Miražići, J.Banić, O.Marinčić, D.Švonja,

Slijepčevići, S.Čakovec, D.Jandrić, Feđa i Sanja Štefan, M.Stojanović, B.Zerdo. B.Radaković, Dana Dragan.

Beba Bugarski

OTVOREN ZANATLIJSKI PLANINARSKI PUT PO FRUŠKOJ GORI

Povodom obeležavanja 50. godina rada PD Zanatlija iz Novog Sada se odlučilo za otvaranje Zanatlijskog planinarskog puta po Fruškoj gori sa ciljem da tom transverzalom budu obuhvaćeni lokaliteti koji nisu obuhvaćeni ni Fruškogorskom transverza-lom, ni Planinarskim marato-nom, a koji nisu ništa manje zanimljivi od onih koje lju-bitelji prirode često posećuju.

Subota 14. oktobar 2000. godine. Na Petrovaradinskoj tvrđavi ispred Sahat kule po izuzetno lepom vremenu (28°C) skupilo se preko šezdeset pla-ninara iz sledećih društava: PSD "PTT", Beograd; PSD "Vukan", Požarevac; PSD "Železničar", Pančevo; ŽPSD "Dr Radivoj Simonović", Sombor; PSD "Poštar", Zrenjanin; ŽPSD "Zrenjanin", Zrenjanin; PSD "Naftas", Novi Sad; PSD "Pen-zioner", Novi Sad; PSD "Poštar", Novi Sad; PSD "Železničar", Novi Sad). U 10,00 h planinari su krenuli preko Ribnjaka i Kameničkog parka ka Sr. Kamenici. U Sr. Kamenici obišli smo Zmajev muzej koja je inače druga kontrolna tačka transverzale. Put nastavljamo pored

Instituta i Sunčanom dolinom do doma pod Glavicom gde smo stigli oko 14,00h. Posle podne smo proveli na terasi doma uživajući u suncu koje je pržilo kao da nije stigla jesen. Pošto su pristigli i ostali gosti, a među njima i naši najstariji članovi Društva koji su i pored toga što su zašli duboko u devetu deceniju života rado odazvali pozivu da svojim prisustvom uveličaju ovaj naš jubilej u 16,00 h počeo i svečani deo proslave. Predsednica društva je pročitala kraći referat o radu Društva za prvih pedeset godina svog postojanja. Sledi dodela Priznanja svima koji su svojim radom, rezultatima i razumevanjem pomogli rad Društva. Savez planinarski društava grada Novog Sada i Planinarsko-smučarski savez Vojvodine dodeli su adekvatna priznanja (bronzane, srebrne i zlatne značke) našim članovima za svoj doprinos za razvoj i afirmaciju planinarstva. Takođe Društvo je za svoj dosadašnji rad od Planinarsko-smučarskog saveza Vojvodine dobilo Zlatnu značku. Sledi promocija monografije Društva i pozdravne reči prisutnih gostiju. U ime svih nagrađenih zahvalio se naš planinarski doajen Vince Karolj koji je tom prilikom evocirao uspomene na raniji rad Društva i na svoje planinarske početke koje datiraju još iz 1951. godine kada je postao član našeg Društva. Veselje je dalje nastavljeno uz večeru i muziku, tako da su mnogi dočekali i prve jutarnje zrake sunca.

Nedelja, 15.10.2000. 9,30h. Ispred

doma se skupilo oko četrdesetak planinara. U želji da se od zaborava otrnu naši osnivači i u znak zahvalnosti ispred doma je postavljena spo-men ploča sa njihovim imenima koja je ovom prilikom otkrivena. Kolona planinara je dalje krenula trasom Zanatlijskog planinarskog puta. Put nas je vodio ka izvoru Vilina vodica (KT-4), Masna čupa (KT-5) do rodne kuće Milice Stojadinović Srplinje u Bukovcu (KT-6). I danas je pratilo pravo letnje vreme. Gotovo da i nismo osetili kada smo prešli 11 km i stigli do Bukovca. Sledi podela spomen bexeva svima onima koji su prešli po prvi put našu transverzalu. Sledi rastanak i dogovor da se ponovo vidimo i to što pre.

Milivoj Erdeljan

NA NAJVIŠIM VRHOVIMA SLOVAČKE I POLJSKE

U trinaestodnevnom aranžmanu, polovinom avgusta, boravili su planinari iz Novog Sada, Bečeja, Beograda, Čačka i Zrenjanina u Slovačkoj. Posetili su planinske masive: Velika Fatra, Niske Tatire, Visoke Tatire i Slovačko rudogorje. Na Velikoj Fatri bili su u arealu skijaškog centra Donovali. Dok su jedni posmatrali šestarenje paraglajdera na donovalskom nebu drugi su bili u šetnji do obližnjeg vrha Zvolen (1402 m/nv) na grebenu ove pitome planine. Posebno zadovoljstvo sebi pa i drugima

priuštio je Stevan Gašparovski koji je svojim paraglajderom leteo dvadeset minuta u društvu još oko tridesetak paraglajderista.

Bilo je to prvog dana, u pauzi putovanja grupe od 49 planinara ka Visokim Tatrama. Hotel "Salaš" Stari mlin, smeštaj i dogovor za sutra.

Visokogorski uspon na Krivanj (2294 m/nv), najzapadniji vrh Visokih Tatri. Grupa od 26 planinara krenula je od Štrbskog jezera ka vrhu, dok su ostali posle kraćeg zadržavanja i razgledanja turističkog centra, oko jezera, krenuli planinarskom tatranskom magistralom ka planinarskom domu "Kapetan Raša" pored Tri izvora. Dvadeset visokogoraca uživalo je u predivnom pogledu sa vrha na ceo masiv Visokih Tatri koje se u dužini od 26 km pružaju ka istoku, severnom granicom Slovačke, na čijem grebenu se dodiruju teritorije Slovačke i Poljske. Grupa planinara koja se opredelila za planinarenje kroz divnu borovu šumu, koja je pružala utočište pod jakim suncem uživala je u susretu sa potocima, rekama, izvorima i jezerima. Na kraju dnevnog pešačenja svi su trebali da se okrepe u planinarskom domu. Doživeli su razočarenje. Dom je izgoreo krajem prošle godine.

Prvi izlet je nekom doneo radost, nekom strah i strepnju, u susretu sa stenama pri vrhu. Na kraju dana svi su bili "zdravo" umorni. Uživali su gledajući film, sa video kasete, o dnevnim aktivnostima. Tako su uživali svakog dana, a predveče su

se dogovarali o sutrašnjim programu.

Najuporniji visokogorci osvojili su, na grebenu Visokih Tatri, sedam vrhova preko 2000 metara nadmorske visine: Krivanj (2492 m), Mali Krivanj (2534 m), Risi (2499 m) najviši vrh Poljske, Slovački Risi (2503 m), Gerlahovski štiti (2655 m) najviši vrh Slovačke, Prednje Solisko (2093 m) i Veliku Svištovku (2037 m).

Sve vreme boravka u Slovačkoj grupu je pratilo divno sunčano vreme, kao poručeno za planinarenje po visokim gorama. Daleki vidici na sve strane sveta dosežali su grebene svih okolnih planinskih venaca. Bliži vidici bili su još interesantniji jer su se zaustavljali u okolnim dolinama na potocima, rečicama, jezerima, susednim grebenima i vrhovima.

Poseban doživljaj bio je sa Velike Svištovke koji je najistočniji vrh preko 2000 metara na grebenu Visokih Tatri. Sa njega se pružao pogled na Kežmarski štiti (2556 m), dolinu zelenih jezera i planinarski dom na Zelenom jezeru. Ova dolina razdvaja masiv Visokih Tatri od Beljanskih Tatri. Boravili su u 9 planinarskih domova od kojih dva iznad 2000 metara nadmorske visine: Dom pod Risijem (2250 m) i Teriho dom (2015 m).

Svaki od pet iavedenih visokogorskih uspona zaslužuje posebnu pažnju i tekst. To će biti pisano u posebnim izveštajima i člancima za planinarska glasila i esejima za brošuru o boravku novosadskih planinara na Visokim

Tatrama.

No da se vratimo boravku u Slovačkoj. Nije bilo to samo visokogorsko planinarenje. Kompletan doživljaj se odigrao i u sledećim planinarsko-turističkim posetama:

- Splavarenje rekom Dunajec, 12 km graničnim pojasom Slovačke i Poljske severo-istočno od Beljanskih Tatri,

- Poseta srednjovekovnom zamku "Crveni Klastor",

- Dnevno i noćno kupanje u termalnim bazenima banje Vrbov, koja se nalazi na 10 km od Poprada,

- Planinarenje kroz 20 km dugačak kanjon reke Hornadu, od Čingova do Podlesoka. Staza je često prelazila preko reke na visećim mostovima, pa kroz tesnac vertikalnim liticama uz koje su pričvršćeni lanci za pridržavanje i rešetkasti nogostupi, popularno od strane planinara prozvanim "Roštilji". Strah i zebnja. Oni koji su prvi put doživeli da im ispod doživeli da im ispod nogu teče reka, a iznad glave bude nebo grčevito su se držali za lanac i stenu koja im je bila uz obraz i kuk. Zadovoljstvo atraktivnom stazom u planinarima željnim avanture u planini bilo je izraženo na licima osmehom i znatiželjnim pogledom u korito reke tražeći pastrmke i u nebo iščekujući let sokola ili orla iz gnezda u litici kanjona. Ovaj kanjon je jedan od mnogih koji su pripremljeni za turiste i planinare u najlepšem nacionalnom parku Slovačke koji se zove "Slovački raj". Nekom raj, nekom

pakao. Čuli su se komentari iz grupe posetilaca.

Razgledanje Visokih Tatri iz sportskog aviona u trideset minuta letenja doživelo je samo pet odvažnih,

Etnografsko Liptovsko selo - muzej izgrađeno je nedaleko od Liptovske mare (jezera) koje je potopilo nekoliko sela. U ovom selu bez meštana uređene su kuće raznih zanatlija: stolara, bravara, kovača, potkivača, kolara, obučara, šnajdera. Tu su štale i obori. Garaže za mašine i oruđe kojima se obrađivala zemlja. U centru sela je vlastelinov dvorac i crkva. Uz kustosa i simultano prevođenje naših vodiča doživljaj je bio potpun,

- Niske Tatre, Demanovska dolina i demanovska pećina "Slobode" oduševila je sve planinare koji su je posetili. Najveća je i najlepša u Slovačkoj. Posetili su je u dužini od 1500 m, a istražena je i uređena u dužini od 2,5 km. U pećini su ogromni stalaktiti i stalagniti a nad njima dominiraju masivni stalagniti (stub od krečnjačkog nakita koji nastaje kada se stalaktit i stalagnit spoje) i pravi vodopadi i slapovi krečnjačkog nakita u ovom biseru prirodne lepote pod zemljom.

Kada se svemu ovome dodaju posete Starom Smokovcu, Tatranskoj Lomnici, Popradu i Banskog Bistrice onda je toliko doživljenog da o ovom boravku u Slovačkoj može da se napiše knjiga.

Na planinarskim sastancima i izletima već se priča, a i pričaće se dugo o svakom doživljaju posebno.

U grupi od 49 učesnika bilo je i nezadovoljnih, ali zato oni koji su uživali u desetodnevnom krstarenju po slovačkim prirodnim i turističkim lepotama nacionalnih parkova nagoveštavaju odlazak opet.

Borivoje Veljković

KANJON TREŠNJICE

Trešnjica izvire na jugozapadnim padinama Povlena, na nadmorskoj visini od 1185 metara. Desna je pritoka Drine. Ima ona dve pritoke, obe su desne: Sušicu, koja se u Trešnjicu uliva ispod Jeličkih stena, i Tribuču, koja se u Trešnjicu uliva u podnožju Malog grada. Teče kroz strme i šumovite predele.

Južno od sela Postenje, u Azbukovačkom kraju (severozapadna Srbija), u donjem delu svog toka, Trešnjica se, dužinom oko tri kilometra, usekla u visoku klisuru, koja na pojedinim delovima poprima odlike kanjonske doline. Najizrazitija je oko ušća Tribuču u Trešnjicu. Taj deo proglašen je 1993. godine specijalnim rezervatom prirode i zaštićen je.

Najveća prirodna vrednost kanjona Trešnjice je kolonija beloglavog supa. Gnezdi se na liticama od ušća Tribuču u Trešnjicu do Jeličkih stena: Orijači, Lučici, Zmijaruzi i Jeličkim stenama. Velika je to ptica, jedna od najvećih na svetu. Telo joj je dugo 95-105 cm, a teška je od 7,5 do 8,5 kilograma. Raspon krila joj dostiže i 2,8 metra.

Lešinar je. Osim u kanjonu Trešnjice, u Srbiji se može naći jedino u kanjonima Uvca i Mileševke. Uz beloglavog supa, ovde je stanište i surog orla i sivog sokola.

U ataru sela Drlače, na okolnim stenama, nalaze se utvrđenja Mali i Veliki grad, podignuta u XIV-XV veku. jedan od karavanskih puteva prolazio je između tih utvrđenja, idući od Drine ka Medvedniku i Valjevu. Još se vide ostaci starog kamenog drumu. U selu Gornja Trešnjica sačuvani su škola, kafana, crkva i seoska kuća iz doba kada se putovalo tim putem. Danas su to zaštićeni spomenici kulture.

Sanja Štefan

POVODI:

Šaru Kalman

3.12.1942. - 5.8.1995.

Vršac - Vršac

Od najranijeg detinstva počeo je sa roditeljima da planinari po vršačkim planinama. Imao je tri velike ljubavi: planinarstvo, fotografiju i opet planinarstvo. Ceo svoj život posvetio je planinarstvu i fotografiji. Tako je i 1962 postao zvanično planinar učlanjenjem u PSD Železničar, Vršac u kojem je niz godina bio član Uprave društva. 1965. godine učlanio se u PSD Vršacka kula Vršac. U kojem je od 1985. godine do smrti bio član Upravnog odbora. Bio je niz godina načelnik za akcije, a zadnju godinu bio blagajnik. Pored planina i fotografije, voleo je i kolekcionarstvo. Skupljao je planinarske značke (najveća kolekcija u Vršcu), zatim razglednice svog rodnog grada kojeg je veoma voleo. To je najveća kolekcija Vršca koju je iko sakupio, od 1800 i neke do današnjih najnovijih razglednica. Još jedan predmet njegovog obožavanja bili su vulkani. Popeo se na Etnu i Vezuv u Italiji, Stromboli na Siciliji, Santorin u Grčkoj i Lanca Rotu na Kanarskim ostrvima. Osvojio je sve najviše vrhove svih naših bivših sadašnjih republika i pokrajina. Planinario je i po svim našim našim susednim zemljama osim Albanije. Osvojio je najviši vrh Balkana Musalu, Olimp, Cugšpic, učestvovao je u Vojvođanskoj ekspediciji na Kavkaz i na Ararat. Obišao je 30 transverzala i stekao zvanje Planinar - transverzalc.

Ipak najviše je voleo svoj Vršac i svoj breg. Vodio je brigu o Vršackoj transverzali od njenog osnivanja, o

njenoj prohodnosti i markiranju. Veoma je mnogo doprineo popularizaciji planinarstva u Vršcu organizacijom izleta na breg za sve građane, mnogi su tako postali planinari. Mnogo je učinio na polju propagande svojim prelepim fotografijama i slajdovima. Ne postoji nijedno interesantno mesto, lep pogled, vrh i izvor na Vršackim planinama da ih on nije ovekovečio svojim foto-aparatom ili filmskom kamerom. Bio je zaljubljenik u svoj breg i svoj rodni grad.

Neka mu je večna slava i hvala

Valter Gačuf

**SEVEN SUMMITS
(SEDAV VRHOVA)**

Ove godine je prilikom uspona na Everest oboreno mnoštvo rekorda. Jedan od njih je postigla pedesetogodišnja Ana Barbara iz Poljske. Postala je najstarija žena koja je bila na krovu sveta. Ali, od toga je zanimljiviji podatak da je usponom na Everest uspela da se upiše na listu planinara koji su osvojili Sedam Vrhova. San mnogih planinara je da se popnu na najviše vrhove svih sedam kontinenata. Tih sedam kontinenata, po planinarskoj podeli sveta su: Evropa, Afrika, Azija, Severna Amerika, Južna Amerika, Australija i Antarktik.

Lista nije velika, na njoj su imena 40 - 50 planinara iz celog sveta. Lista nije definitivna jer postoje razmimoilaženja oko dva

kontinenta - Evrope i Australije.

Naime, po političkoj podeli bivši Sovjetski Savez ne pripada Evropi, te je Mon Blan sa svojih 4810 metara najviši vrh Evrope. Geografski gledano, istočna granica Evrope je na Uralu, pa joj pripada i Kavkaz sa najvišim vrhom, Elbrusom, koji dostiže visinu 5642 metra. Prvi osvajač Elbrusa je Rus Kilar Haširov 10.7.1829. godine

Na južnoj zemljinoj polulopti situacija je malo drukčija. Najviša tačka Australije je Koščuško (2230 metara). Ali, u geografiji se često Australija posmatra zajedno sa Malajskim arhipelagom i to područje se naziva i Australoazijom, čime se ukazuje na njegov položaj. Tada kao najviši vrh moramo uzeti Karstens, koji se nalazi na Snežnim planinama, na zapadnom delu ostrva Nova Gvineja, koji pripada Indoneziji, a uzdiže se 5030 metara iznad nivoa mora. Koščuško je prvi osvojio Pol Edmund Stzelecki 15.2.1840., dok 13.2.1962. godine

Nema dilema na ostalim kontinentima. U Africi je to Uhuru Pik na Kilimandžaru, visok 5889 metara. Prvi put je osvojen 5. oktobra 1889. godine.

Mont Everest, najviši vrh Azije i celog sveta, nalazi se na granici Nepala i Tibeta i ima visinu 8850 metara po najnovijim merenjima. Prvi su se popeli Novozelčanin Edmund Hilari i šerpas Norgaj Tensing, 29. maja 1953. godine u sastavu britanske ekspedicije pod

vođstvom pukovnika Džona Hanta.

Amerika je podeljena na Severnu i Južnu Ameriku. Najviši vrh Severne Amerike se nalazi na krajnjem severu kontinenta, na Aljasci. To je Mont Mekinli, najviša tačka Aljaskih planina, sa visinom 6194 metra. Štuk, Karstens, Tejtum i Harper su prvi stupili na vrh 6. juna 1913. godine. Vrh Južne Amerike, a ujedno i celog Američkog kontinenta, nalazi se na Andima, na granici Argentine i Čilea. "Beli Stražar" ili "Kameni Stražar" se na jeziku južnoameričkih Indijanaca jednostavno kaže - Akonkagva. Visinu od 6960 metara, odnosno sam vrh, prvi je dostigao alpski vodič Matijas Curbrigen, 14. januara 1887. godine.

Najmlađi po datumu osvajanja je 5140 metara visok Mont Vinson na Antarktiku. Osvojila ga je američka ekspedicija pod vođstvom N. B. Klajnšema, 18. decembra 1966. godine.

Zbog dilema oko Evrope i Australije, mnogi planinari, a među njima i junakinja sa početka naše priče, odlučuju se da umesto Sedam - osvoje svih Devet Vrhova. Za svaki slučaj.

Lista prvih osvajača 7 vrhova koji su osvojili Karstens

	Ime i prezime	Država
1.	Pat Morronj	Kanada
2.	Reinhold Messner	Italija
3.	Osnjald Oelz	Austrija-Švajcarska
4.	Geoff Tabin	Amerika
5.	Jean-Pierre	Francuska

Frachon

Lista prvih osvajača 7 vrhova koji su osvojili Koščuko

	Ime i prezime	Država
1.	Dick Bass	Amerika
2.	Gerry Roach	Amerika
3.	Pat Morronj	Kanada
4.	Gerhard Schmatz	Nemačka
5.	Reinhold Messner	Italija

Goran Popržen

A MOŽDA SAM MOGAO

Prošlo je tek nešto više od mesec dana kako je Goran bio u naručju Čomolungme u naručju "Majke boginje zemlje". Sedimo po lepom sunčanom julskom danu u bašti kafea u Novom Sadu i ćaskamo o velikom gorostas, o snu gotovo svih planinara, alpinista i avanturista, o Mont Everestu.

Goran priča: "Velika je i moćna to planina. Vrlo rado prima "goste" u svoje podnožje, ali kako se

penješ sve više i više tako i ona pokazuje svoje surovo lice. Prvo te upozorava sa vetrom, zatim temperaturam koja ume noću da se spusti i preko - 30°C. Kad uspeš na to sve da se navikneš, sledi pukotine u ledu i ledeni mostovi koji u podne pucaju kao staklo, a ispod su rupe duboke, Bog zna koliko. Lavine, o to je posebna priča. Puno je alpinista okončalo svoj život ispod debelih naslaga snega. Samo odjedareš čuješ tutnjavu i ona je već protutnjala tu negde pored tebe, a ti nemaš vremena ni da je primetiš, a kamoli da se skloniš. Kako se penješ i strmina je sve veća, a na pojedinim delovima je gotovo i vertikalna. Današnja pomoćna srestva su dosta uznapredovala, pa ih bez nekih većih muka alpinista može savladati. Kad to sve savladaš stižeš na Južno sedlo (7980 m/nv). Taman misliš gotovo je, Everest je savladan, a on opet pokazuje svoje zube. Nema kiseonika za disanje. Ustvari ima ga ali vrlo malo. Baš zbog toga moraš da imaš postepenu aklimatizaciju kako bi se pluća i mozak navikli na smanjenu količinu kiseonika. Obično se na Južnom sedlu započenje sa korišćenjem kiseonika iz boce. Ali tu opet nastupaju problemi. Zbog vrlo niskih temperatura maske i boce za kiseonik vrlo lako se kvare. Para koju čovek stvara izdisanjem kondezjuje se u maski, regulatoru količine dotoka kiseonika i cevima za dotok kiseonika, a zbog niskih temperatura ona se mrzne i začepjava dotok kiseonika. Iako smo se za ovaj uspon dugo kondicionalno pripremali ipak

na Everestu se nekako snaga i enerbiga brzo troše. Uspon zahteva da se izvrši u jednom dahu, Gotovo, retki su popravni. Ko ne uspe iz prvog, eventualno drugog puta, treći put i nepokušava jer organizam prosto to nedozvoljava. Mi smo već pokušali dvaputa da stignemo do vršne piramide. Bili smo blizu, ali ipak nismo uspeli. Odlučili smo se i na treći pokušaj. Svesni smo bili da se izlažemo riziku, ali naš vođa ekspedicije imao je razumevanja za naše zahteve i izašao nam je u susret i dozvolio da i treći put pokušamo. Ustvari to nam je na neki način bila "nagrada" jer Dragan i ja smo uglavnom od baznog logora do Južnog sedla išli kao predhodnica naše ekspedicije, što je značilo opremanje staze i usputnih logora. Na Južnom sedlu smo se već osećali kao da smo kod kuće. Tog 21. maja 2000. u 22,30 sa još petoricom kolega iz ekspedicije Dragan i ja krećemo. Ispraćaju nas članovi Slovenačke ekspedicije koji osvajaju vrh Locea. Vreme nije baš pogodno. Vetar dosta jako duva, sneg je dubok a i veoma je hladno (-35°C). Ali koko se jutro približavalo nebo je bilo puno zvezda i bez oblaka. Ja sam išao nešto napred. Kad god bih zastao da pričekam Dragana osećao sam sve veće bolove u nogama. Sve teže sam se kretao. Dobro sam se osećao. Imao sam snage, kiseonika i vremena na danas stignem na vrh. Bol u nogama ne popušta. Nešto pre 6,00 na visini oko 8650 m čekao sam Dragana jedno već 30 minuta. Više nisam mogao dalje. Nazvao sam Henrija

voki- tokijem i rekao sam da nemogu dalje. Prvo me je ubeđivao da nastavim dalje, jer sam na dohvat ruke cilju, a posle je prepustio meni da odlučim. Kad je Dragan stigao saopštio sam mu da se vraćam nazan. Odmah je odgovorio da se i on vraća, jer sve što smo dosada ispenjali, ispenjali smo zajedno. Ipak Dragan je nastavio dalje posle mojih ubeđivanja, a Šerpas i ja vratili smo se na Južno sedlo, gde smo dočekali Dragana da se vrati sa vrha nazad. Uspeli smo Dragan je osvojio Mont Everest. Po povratku sa vrha Dragan je jako bio iscrpljen. Morao sam u šator da ispuštam čist kiseonik iz boca kako bi uspeo da ga povratim. Zatim sledi mukotrpan silazak do baznog logora.

Sada kada razmišljam pošto sam posle tretmana u baro- komori uspeo sve prste i noge da izlečim mislim da sam možda i mogao uz veliki reskir da stignem do vrha. Bio sam jako blizu, skoro sam ga dohvatio rukom. Ali siguran sam da bi Everest uzeo deo moga tela, deo mene. Jednostavno izgubio bi mogućnost da se dalje bavim sa onim što najviše volim "

Sigurno je jedino da ko je jednom bio na Himalajima uvek im se vraća, a kad si živ i zdrav velike su šanse da se popneš na jedan od njegovih vrhova. Ako te sreća posluži naćeš se u naručju "Majke boginje zemlje". A za ovaj put treba čestitati Goranu što mu je ovaj put preovladao razum i stavio život ispred uspeha.

Milivoj Erdeljan